

Auton ulkomailta tuoneiden ja valtion välinen 10-vuotinen taistelu jatkuu

Korkeimman oikeuden ratkaisun mukaan jopa kymmenet tuhannet auton Euroopasta tuoneet ovat maksaneet perusteettomasti niin sanottua elviä.

Käytetyistä tuontiautoista peritty liikaa veroa

Suomen valtio kärsi jälleen kerran tappion tuomioistuimessa. Tällä kertaa Tullille ja hallinto-tuomioistuimille tuli ikäviä uutisia kotimaisesta korkeimmasta oikeudesta (KKO 2013:58).

Päätöksen mukaan Suomi oli perinyt autoveron yhteydessä nk. **elviä** vastoin unionin oikeutta ja EU-tuomioistuimen päätöstä. Valtio velvoitettiin korvaamaan ulkomailta auton tuoneelle unionin oikeuden rikkomisesta aiheutettu vahinko, koska valtion todettiin syyllistyneen syrjintään. Auto, josta elvi oli virheellisesti määrätty, oli tuotu Belgiasta Suomeen vuonna 2003.

Vastaavanlaisia tilanteita, joissa autontuojalle ei ole vielä

palautettu **perusteettomasti määrättyä veroa**, on eräiden arvioiden mukaan noin 30 000 kappaletta. Nämä autojen Suomeen tuonnit ajoittuvat vuosiin 2002-2005.

Tulli on ilmoittanut, ettei se vapaaehtoisesti tule palauttamaan perusteettomasti kerättyjä veroja. Tällä hetkellä Tulli kuitenkin vastaanottaa vahingonkorvausvaatimuksia. Tullin tulinnan mukaan on oikeudellisesti epäselvää, onko oikeus vahingonkorvaukseen vanhentunut, mikäli auto on tuotu Suomeen ja verotettu **ennen vuotta 2006**.

Tulli on tiedottanut, että se ei käsittele vahingonkorvausvaatimuksia, ennen kuin velan vanhentumista koskevien säännösten oikeasta soveltamisesta on saatu yleisen tuomioistuimen

lainvoimaisia ratkaisuja. Tämä merkitsee sitä, että lopullisen ratkaisun saanti voi kestää useamman vuoden.

Elvin lyhyt oppimäärä

Autoa Suomeen maahantuotaessa määrättiin aikaisemmin autoveron lisäksi myös arvonlisävero, joka ei ollut kuitenkaan oikeata arvonlisäveroa. Autoverosta perittävä arvonlisävero ei siis ollut arvonlisävero, vaikka siitä käytettiin tätä nimeä.

Vero oli käytännössä maahan tuodun auton toinen autovero tai **autoveron lisäosa**, joka perittiin autoveron perusosan yhteydessä. Tätä autoverosta perittävää arvonlisäveroa alettiin kutsua ei-arvonlisäveroksi eli elviksi vastakohtana arvonlisä-

Mikä elvi?

Elvi on maahan tuodun auton toinen autovero tai **autoveron lisäosa**, joka on peritty autoveron perusosan yhteydessä. Tätä autoverosta perittävää veroa alettiin kutsua ei-arvonlisäveroksi eli elviksi vastakohtana arvonlisäverolle eli alville.

verolle eli alville.

Autoverosta perittävästä arvonlisäverosta on kiistelty yli kymmen vuotta. Asiaa käsiteltiin Euroopan yhteisön tuomioistuimessa Siilinin tapauksen yhteydessä (C-101/00). Tällöin kysymys oli ensisijassa siitä, onko autoverosta perittävän arvonlisäveron periminen kiellettyä Euroopan yhteisön arvon-

lisäverodirektiivin nojalla.

Syyskuussa 2002 antamasaan ratkaisussa Euroopan yhteisön tuomioistuin katsoi, että autoverosta perittävä **arvonlisävero ei ole direktiivissä tarkoitettu arvonlisävero**, eikä direktiivi siis estä sen perimistä. Lisäksi tuomioistuin totesi, että elvin periminen ei saa johtaa syrjivään verotukseen.

Myöhemmin eli maaliskuussa 2009 Euroopan yhteisön tuomioistuin (nykyisin Euroopan unionin tuomioistuin) teki päätöksen, jonka mukaan, **elvin periminen oli syrjivää**, koska toisesta jäsenvaltiosta maahan tuodusta käytetystä tai uudesta autosta kannetun elvin määrä ylitti Suomessa jo rekisteröidyn, samanlaisen ajoneuvon arvoon sisältyvän elvistä jäljellä olevan määrän.

Syrjiväisyys oli seurausta siitä, että arvonlisäverollisilla maahantuojilla eli esimerkiksi autokauppiaille oli oikeus vähentää elviä arvonlisäverotuksessa. Vastaavaa oikeutta ei ollut yksityishenkilöillä eikä myöskään yrityksillä, jotka toivat autoja Suomeen esimerkiksi työsuhteautoiksi eli arvonlisäverotuksessa vähennyskeltottomaan käyttöön.

Päätöksen jälkeen **autoverolakia muutettiin ja elvin määrääminen lopetettiin** 1.4.2009. Lisäksi Tulli palautti erityislain perusteella perustetomasti maksuunpantuja elvejä yksityishenkilöille, mikäli auto oli tuotu Suomeen vuosina 2006-2009.

Palautuksia maksettiin myös tilanteissa, joissa elviä koskeva asia oli käsiteltyssä oikaisuvaatimuksen tai valituksen takia vaikka auto oli tuotu Suomeen ennen vuotta 2006. Lisäksi maksuunpantuja elvejä palautettiin hakemuksesta yrityksille, jotka eivät olleet voineet vähentää elviä arvonlisäverotuksessa vuosina 2006-2009.

Purkuhakemukset ja huojuennushakemukset hylättiin

Osa auton maahantuojista, jotka eivät saaneet väärin perittyä elviä takaisin, tekivät tuomion

purku-hakemuksia korkeimmalle hallinto-oikeudelle (KHO) ja huojuennushakemuksia Tullille. Kaikki hakemukset sekä Tullissa että KHO:ssa hylättiin.

Korkein hallinto-oikeus julkaisi kaksi vuosikirjaratkaisua (KHO:2010:44 ja KHO:2010:45), joissa purkuhakemukset hylättiin. KHO totesi päätösten perusteluissa, että vaikka vuonna 2009 annettusta tuomiosta (C-10/08) ilmeni, että EU-oikeuden tulkintaa oli tullut soveltaa jo ennen tuomion antamista, tuomion purkuun ei ollut edellytyksiä, koska tuli ottaa huomioon vaatimukset tehokuus, vastaavuus- ja oikeusvarmuusperiaatteen toteutumisesta.

Osa autojen maahantuojista ei tyytynyt hallinnosta saatujen päätösten lopputulokseen, koska he nostivat vahingonkorvauskankeita valtiota vastaan käräjäoikeuksissa. Yksi näistä tapauksista on julkaistu (KKO:2013:58).

Autoilijan vahingonkorvausvaatimus hyväksyttiin kaikissa oikeusasteissa eli käräjäoikeudessa, hovioikeudessa ja korkeimman oikeudessa. Päätöksen perusteluissa todettiin, että valtion rikkomus on ollut riittävän ilmeinen korvausvastuun syntymiseen.

Päätöksessä sivuutettiin osa Suomen kansallisista vahingonkorvaussäädöksistä, koska unionin oikeuden periaatteena on, että jäsenvaltio on velvollinen korvaamaan sen syyksi luetut yhteisön oikeuden rikkomisesta aiheuttamat vahingot, jotka ovat aiheutuneet ylimmän oikeusasteen päätöksestä. Lopputulos perustui myös siihen periaatteeseen, että kansallisilla säännöksillä ei saa tehdä korvauksen saamista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi.

Tee vaatimus elvin palauttamiseksi

Auton Suomeen Euroopasta tuoneen kannattaa tehdä Tullille vaatimus elvin palauttamisesta, mikäli auto tuotiin Suomeen vuosina 2002-2005 ja elviä ei ole aikanaan vähennetty arvonlisäverotuksessa eikä sitä ole saatu takaisin.

Korvausvaatimuksen tekemistä helpottaa valmis lomake, joka löytyy Tullin internetsivuilta www.tulli.fi. Vaatimuksen voi tehdä myös vapaamuotoisesti.

Vaatimuksessa on mainittava autoverovelvollisen nimi, henkilö- tai y-tunnus, osoite, puhelinnumero, mahdollinen sähköposti-osoite, ajoneuvon tuonti- ja verotusvuosi sekä pankkitilin numero mahdollisen korvauksen maksamiseksi. Otsikoksi pyydetään kirjoittamaan "Vahingonkorvausvaatimus elvin palauttamiseksi (KKO 2013:58)".

Hyvä uutinen jo oikeusjutun nostaneille

Korkeimman oikeuden päätös on hyvä uutinen niille, jotka ovat jo nostaneet valtiota vastaan oikeusjutun. Pääosa auton maahantuojista ei kuitenkaan ole nostanut vahingonkorvausvaatimusta valtiota vastaan eivätkä kaikki varmaankaan ole myöskään vaatineet syntyneen vahingon korvaamista valtiolta.

Tulli puolustaa edelleen valtion kassaa, sillä ajan kulumisen merkitsee Tullin tulkinnan mukaan sitä, että useimpien autoilijoiden vahingonkorvaus-oikeus on jo vanhentunut. Vanhentumisen osalta asia on **oikeudellisesti vielä epäselvä**, sillä julkaistu korkeimman oikeuden päätös ei sisältänyt ratkaisua sen osalta, **mistä alkaen** oikeus vahingonkorvaukseen on alkanut vanhentua.

Nykyiset tulkintakysymykset

Vahingonkorvausoikeus vanhentuu nykyisen kansallisen lain mukaan **kolmessa vuodessa**.

Vanhentuminen voidaan **katkaista** oikeudellisin toimin tai vapaamuotoisella ilmoituksella, josta selviää vahingonkorvauksen peruste ja määrä kohtuudella edellytettävällä tavalla. Korvaussaatavan täsmällisen sisällön yksilöintiä ei edellytetä. Katkeamisesta alkaa uusi kolmen vuoden määräaika.

Lisäksi vahingonkorvauksella on absoluuttinen vanhentumisaika, joka on **kymmen vuotta** vahinkoon johtaneesta tapahtumasta. Eräät vahingot on kuitenkin rajattu kymmen vuoden säännön ulkopuolelle (henkilövahingot ja ympäristövahingot).

Keskeinen kysymys tämän hetken elvitaistossa on se, **mistä katsotaan alkaneen vahingonkorvausvelan vanhentuminen**.

Toinen kysymys on se, voidaanko katsoa, että autontuoja olisi jossakin vaiheessa tehnyt valtiolle ilmoituksen, jonka voitaisiin katsoa katkaisseen korvausvelan vanhentumisen. Useimmat hakivat muutosta autoverotukseen ja siinä yhteydessä Tullin eli valtion edustajan tietoon tuli elviin liittyvä vaatimus, jossa se pyydettiin poistettavaksi. Lisäksi moni teki lisäksi tuomionpurkuhakemuksen ja/tai huojuennushakemuksen Tullille.

Vahingonkorvausvelka alkaa vanhentua siitä, kun vahingonkärtsijä on saanut tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Vanhentuminen alkaa myös siitä, kun vahingonkärtsijän olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta.

Silloin kun arvioidaan, mil-

Mikä on Euroopan unionin tuomioistuin?

EY-tuomioistuin (Euroopan yhteisöjen tuomioistuin) on nykyinen Euroopan unionin tuomioistuin (ECJ), joka toimii Luxemburgissa. Tuomioistuin ratkoo Euroopan unionin sopimuksiin ja säännöksiin liittyviä oikeuskysymyksiä. Tuomioistuimen nimi oli vuoteen 2009 asti Euroopan yhteisöjen tuomioistuin. Nykyisen nimensä se sai Lissabonin sopimuksessa.

Olavi Tupamäki on tehnyt verovalituksen vuonna 2004 yksityisesti maahantuomastaan englantilaisesta vuosimallia 1997 olevasta Morgan +8:sta. Tupamäen elvi-saatavat 4-litraisessa V8:lla varustetusta Morganista ovat 1 950 euroa plus korot.

Elviin liittyvä taistelu todennäköisesti vielä jatkuu eri oikeusasteissa.

loin vahingonkäräjien olisi pitänyt tietää vahingosta, arvioinnissa on merkitystä myös sillä, mitä vahingonkäräjien tulee ymmärtää. Vahingonkäräjällä on kykyjensä mukainen selo-
nottovelvollisuus.

On siis mahdollista, että eri henkilöiden osalta valtion vahingonkorvausvelan vanhentumien alkaa **eri ajankodasta ja eri perusteesta** sen mukaan, minkälaiset kyvyt auton maahantuojan katsotaan omaavan.

Elviä perusteettomasti maksaneen kannalta olisi edullisinta, että yleinen tietoisuus syntyneestä vahingosta ja oikeudesta vahingonkorvaukseen katsottaisiin syntyneen korkeimman oikeuden päätöksestä **8.5.2013**. Tämä merkitsi sitä, että veronpalautuksia olisi tulossa useille kymmenille tuhansille elviä maksaneille.

Tullin tulkinnassa lähdetään

sen sijaan siitä, että oikeus saada vahingonkorvausta perusteettomista elvin maksuunpanoista on **vanhentunut**, mikäli auto tuotiin maahan **ennen vuotta 2006**.

Elvin maksuunpano todettu syrjiväksi

Elvin maksuunpano todettiin Euroopan yhteisön tuomioistuimen päätöksellä 19.3.2009 **syrjiväksi**. Tämän takia suhteellisen selvää lienee se, että vahingonkorvausoikeuden vanhentumisen ei voida katsoa alkaneen ennen 19.3.2009.

Tulkinnallisempaa on se, voidaanko edellyttää, että tavalliset yksityishenkilöt ymmärsivät jo tuolloin, että heille oli syntynyt vahingonkorvausoikeus valtiolta myös tilanteissa, joissa auto oli tuotu Suomeen ennen vuotta 2006.

Tulli ja valtiovarainministeriö tiedottivat tuolloin, että elvin palautukset koskevat vain vuosia 2006-2009. Elvin takautuva palauttaminen perustui auto- ja arvonnäisäverolain muutoksenhakuu-aikaan, joka on **kolme vuotta**.

Tulli on tehnyt myös parhaansa sen suhteen, että mahdollisimman harva lähtisi hakemaan rahojaan takaisin, sillä Tulli tiedotti korkeimman oikeuden langettavan päätöksen jälkeen 9.7.2013, että kanne-oikeus asiassa on Tullin mielestä vanhentunut, eikä uusia kanteita voida enää pätevästi nostaa vahingonkorvausoikeudellisella perusteella.

Tullin tulkinnan mukaan vanhentumisaika alkoi **viimeistään 19.3.2009**, jolloin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin antoi tuomion C-10/08 asiassa. Tätä näkemystä vastaan on ainakin se, että unionin oikeudessa on katsottu, että kansallisilla säännöksillä, kuten kanne-oikeuden määräaika koskevilla säännöksillä, ei saa tehdä korvauksen saamista käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vai-

keaksi. Toinen kysymys on se, voidaanko tavalliselta kansalaiselta edellyttää sitä, että hän ymmärtää ja seuraa Euroopan unionin tuomioistuimen päätöksiä ja suomalaisen eduskunnan lainsäädäntöä.

Päätöksiä tulossa

Tätä kirjoitettaessa on tiedossa, että Helsingin käräjäoikeus tekee todennäköisesti syyskuun lopussa elvi-asiaa lisää päätöksiä. Elviin liittyvä taistelu todennäköisesti jatkuu vielä hovioikeudessa ja myös korkeimmassa oikeudessa.

Taistelun lopputulos on epäselvä, mutta nyt kannattaa tehdä Tullille **vaatimus elvin palauttamisesta**, mikäli auto tuotiin Suomeen vuosina 2002-2005 ja elviä ei ole aikanaan vähennetty arvonnäisäverotuksessa eikä sitä ole saatu takaisin. Palautusvaatimus **keskeyttää vahingonkorvausoikeuden vanhentumisen**, mikäli asia ei ole ehtinyt jo aikaisemmin vanhentua. ■